

աւելի հաւանական է որ պատկանի Ներսէս Շնորհալիին:

Հարկ կը համարինք այստեղ գնել շարք մը Մովսէս Քերթոզին բարացուցական եղող բառերէն և ասոյթներէն՝ իբրև ներքին վկայութիւն:

1. — Ամպ լուսոյ սիւն գործեալ ի հրալից վիժին:

2. — Անժկնիկի ի Հօրէ:

3. — Արեամբըդ քո լուսաւորեցնէր սուրբ զհկեղեցի:

4. — Գերակայք:

5. — Երեքօրեայ յարուցեալ լոյս ծագեցար սառեւրանըստացոյ:

6. — զոր միշտ ունիմք բարեխօս առ քեզ աէր Ասաբւած հարցըն մերոց:

7. — Էիցըս էակ:

8. — Իճաշկմանէ մահաբեր պաղտոյն:

9. — համագոյական:

10. — հրաբուն սեւք:

11. — ձեռնադրէր Կարապետն: Ձեռնադրեաց ըզքեզ:

12. — Մեհա:

13. — յառաջ ըզղխեալ անհատաբար:

14. — Նախայախեան որդի:

15. — նոյնադայ բնութեամբ:

16. — Որ բանիւ զարարածս բարձեալ ունի:

17. — Որ ի յերկինքս համարածս և ընդ աջմէ Հօր նըստար:

18. — Տընօրինեցար յարգանդի կուսին:

19. — փայլակնած:

20. — փըրկել ըզմեզ ի փորձութենէ և յամենայն վըտանգից մերոց:

ՆՈՐԱՅՐ ԱՐՔ. ԾՈՎԱԿԱՆ



ԳՐԱՍՈՍԱԿԱՆ

ԳՐԱՍԵՂԱՆԻՍ ԹՈՒՂԹԵՐԷՆ

Հեղինակ՝ ՍՂԻՇԷ Ծ. ՎՐԳ. ՄԱՆՃԻԿԵԱՆ
Տպ. Մշակ, Ֆրէզնօ, Գալիֆօռնիա, 1981

Գրասեղանիս վրայ է Անթիլիասի Միսրանութեան երիտասարդ ու եռանդուն անգամներէն Հոգշ. Տ. Եղիշէ Ծ. Վրգ. Մանճիկեանի «Գրասեղանիս Թուղթերէն» հատորը, ուր Հագեշնոր Հայրը ճիգն ու վոյթը ըրած է իր խոհերու, ապրումներու և զգայնութիւններու զուսնագեղ փունջը (ուշադրութիւն՝ բառին. գոյնին խօսքը ըրի և ոչ հոտին, ու գիտենք տարբերութիւնն ու տեսակարար կշիռը երկուքին) 145 էջերու վրայ սրբաւած մատուակելու ընթերցող, աւելի ճիշդ՝ գրասէր հասարակութեան:

Հայր Եղիշէ կ'ըսէ իր «Բացման Գիր»-ին մէջ. «Օրը օրին, ժամանակի և պահանջներուն համեմատ ստորագրուած գրութիւնները, օրութեան ինչ և նման, շտապ իրենց այժմեականութիւնը կը կորսնցնեն»: Ու քիչ վարը կ'աւելցնէ. «Ոչ ոք թող փորձէ նորութիւն որոնել անոր մէջ»:

Ու կը ծագի հարցումը. — Եթէ ոչ նորութիւն, հապա ի՞նչ է որ կը փնտռուի ամէն գրքի կամ յօդուածի մէջ, մանաւանդ երբ գիտենք թէ ներկայ մարդկուսութիւնը սրբա՞ն սիրահար է նորին ու նորածնութեան: Գրողին ճիտին պարտքը չէ՞ միթէ գարեք շարունակ միծ միաքերէ հասած խոհերն ու մտածման բիւրեղացումները նոր կաղապարներու մէջ գնել, իր խոհերն ու ապրումները արուեստին հուրքովն ու մոգութեամբը պայծառակերպել, առ լանոնց նոր երանգ ու դիմագիծ, ու բարձրանալ հասարակէն, սոցալականէն ու ընթացիկէն վեր:

Միւս կողմէ սակայն, արդար պիտի չըլլար նսեմացնել, թերգնահատել ճիգը երիտասարդ վարդապետին, երբ իր հօտին — եղած է այլապէս միջավայրերու մէջ (Իրան, Ամերիկա) ու ներկայիս կը

վարէ կիպրոսի Առաջն. Տեղապահի կա-
րեոր ու պատասխանատու պաշտօնը —
օգտակար ըլլալու վսեմ տենչէն զպա-
նակուած կը գործէ թուղթին ու գիրքին:

Գրական արժէք՝ իր առողիբու ետին:
Չեմ այնքան միամիտ փնտռելու զայն:
Այդ յաւակնութեամբ չէ արդէն որ ճամ-
բայ ելած է վարդապետը: Ու նաեւ մենք
ալ իր հետին ապասը ընկելու տառջողորու-
թեամբը ճամբայ ելած հոգևորականէն
չենք սպասեր որ առաջնորդուած ըլլայ
նման մասհոգութիւններէ:

Պէտք է ըսել որ հեղինակը կը պատ-
կանի շողշողուն ու ինքնակերպ ամական-
ներով իրենց նախադասութիւնները ծան-
րորեն նկատ, ուսեցնելու թէքնիքին ա-
պաւինած գրողներուն: Բնանք, պատա-
հար, 27րդ էջը ու կարգանք. «Աստղ
մը յանկարծ աստիպակերպ, բլրեղացով
փարոսի եցու (Քրիստոսի Մենդանն առա-
ջին է ակնարկութիւնը): Հրեշտակներ...
հողեսաբուռ եղանակով խնկաբերուն ող-
ջունեցին...»: Բայց իր առողիբը տաքնա-
լու փոխարէն կը դառնան բռնազբօսիկ,
հակառակ իր պիտիկ ճիգերուն՝ իր ենթա-
գրած արուեստի գոլը անոնց ներարկելու:
Առաջին մասը առած է «Օրացոյցի
Թերթեր» ենթախորագիրը: Հոն կ'երևին
կտորներ, որոնք կը փորձեն նմանիլ
քարոզի:

«Առաջին Երկունք» ենթախորագիրը
կրող գրքի երկրորդ բաժնին մէջ, հեղի-
նակը ընդհանրապէս վիճակագրական տե-
ղեկութիւններ է որ կու տայ Ամերիկայի
իր պաշտօնավարութեան շրջանին:

Իր գրքի վերջին բաժնին մէջ, հե-
ղինակը, Նախնեաց Կաժմոնեցով ենթա-
խորագրի տակ, կը խօսի Խաչատուր Կե-
սարացիի, Սայաթ-Նովայի, Ն. Մառի և
Թորամանեանի նման երախտաշատ դժ-
գեբու մասին, վերլուծել փորձելով ա-
նոնց գործը ու վերաբերելով կարկառուն
գիծերը անոնց նկարագրին:

Արդար պիտի չըլլար սակայն միայն
միասին մօտեցում մը այս գրքին:
Հայաստանը ունի գիտակցութիւնը իր
աւերու անբուժարարութեան և հեռու է
գրական յաւակնութիւններէ: Ու ասիկա
բարենիշ մը կ'ապահովէ իրեն: Կը սիրէ

գիրն ու գրիչը, հակառակ իր աշխարհ
զբաղումներուն, երբ իրմէ աւելի պատ-
րաստուածներ իրենց հոգևոր ծառայու-
թիւնը կը պարփակեն ծիսակատարութեան
աւամանէն ներս ու կ'անգիտանան զԿԱՆՈՐ
խօսքին ալ ոյժը՝ արտերու աղնուացման
ու քարոյականի ամբապնդման կենսական
ու արբաղան գործին մէջ:

Խորապէս կը հաւատարմութիւնը
հեռու է «Մարդ երբեմն իր մասին քնա-
չիտեսելէ աւելի գէշ խօսուելը կը նախ-
ընտրէ» հանգանակին հաւատարմութիւնը
մօլեմբէն ու անտիպաներէ:

(Տողերս գրողը երեսուն տարի առաջ
քաւած է կանխահասօրէն տիպով երևելու
իր մեղքն ու մարմնջը):

Հայր Եղիշէ տակաւին հեղինակն է
այլ գործերու, որոնք այս հատորին մեղ-
քերն ու արժանիքները կը կրկնեն:

Գրելը իրենց առօրեայ ժամանակա-
ցոյցին մաս դարձուցած անհատները, ըս-
ուած է յաճախ, կորելիի է բաժնել երկու
խաճերբու: Առաջին խաճերբին կը պատ-
կանին անոնք, որոնք տասնամեկներով
գրիչ կը շարժեն ու թուղթ կը մրտեն,
յամառելով միշտ աւելոյթ մնալ պատենէի
վրայ, առանց տեղ մը հասնելու, իսկ
երկրորդին անոնք՝ որոնք ծնած քախ-
տաւոր աստղի տակ, պէտք չունին շարու-
նակական վերելքի, հասնելու համար գա-
ղաթին: Մարդեր՝ որոնք կը գրեն, որով-
հետեւ չեն կրնար չգրել, որովհետեւ գրելը
մաս դարձած է իրենց կեանքին ու էութե-
ան: (Խօսած եմ այս էջերէն Դ. Վա-
րուժանի և իր «Կարմիր Հողը» քերթու-
ածին երկնութիւն մասին):

Եթէ բախտը չէ միջամտած որ Հայր
Եղիշէ ըլլայ այս վերջիններէն, յուսով
ենք գէթ որ ան պիտի չըլլայ նաեւ առա-
ջիններէն:

Ամէն պարագայի, ուրախութիւն է
մեզ յանձնիւ Հ. Եղիշէի ողջունել Հայ-
նկեղեցիին գիրով և ծառայող գիտակից
ու արթնամիտ պաշտօնեան:

Գ. ՃԱՐՏԱՐ